

Bilten Centra za prava deteta – 2013. godina

CPD info 2013

U 2013. godini održana je sednica Skupštine Centra za prava deteta. Tom prilikom je izabrana nova članica Upravnog odbora Centra za prava deteta koju su predložili članovi dečje/omladinske grupe DX – Dečji informativno kulturni servis, Skupštini Centra pristupila je jedna članica.

U 2013. održana i 3 sastanka Upravnog odbora Centra za prava deteta.

PREGLED PROJEKATA KOJE JE CENTAR ZA PRAVA DETETA REALIZOVAO U 2013. GODINI

U ovom periodu Centar je sproveo ukupno **12** projekata (na 7 bio je nosilac projekta, dok je na 5 bio uključen kao partnerska organizacija).

1. „Prevenција i zaštita dece od nasilja u sportu“

Vreme realizacije: april 2013 – april 2014. godine

Projekat realizuje Centar za prava deteta, a finansira ga Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji kroz Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR)

Reč je o projektu koji je usmeren na osnaživanje sportskih udruženja za ostvarivanje i promociju ljudskih prava kroz uspostavljanje mehanizma za prevenciju i zaštitu dece i mladih od nasilja u sportu. Težište projekta je na pripremi **Modela protokola za prevenciju i zaštitu dece i mladih od nasilja u sportu**, kroz koji će biti formulisane celovite mere i mehanizmi za prevenciju i zaštitu mladih sportista od nasilnih oblika ponašanja koji se javljaju u ovom okruženju.

2. „Situaciono testiranje diskriminacije“

Vreme realizacije: januar - jun 2013. godine

Projekat je realizovan u partnerstvu i uz finansijsku podršku Poverenika za zaštitu ravnopravnosti

Projekat je realizovan kroz sprovođenje situacionog testiranja kao jednog od načina suzbijanja diskriminacije koji podrazumeva direktnu proveru da li u određenim društvenim situacijama dolazi do diskriminacije ili ne. U okviru ovog projekta sprovedena su **3 situaciona testiranja diskriminacije dece** s ciljem da se utvrdi postojanje diskriminacije u određenim situacijama kada se sumnja da ona postoji, ali kada se to ne može lako dokazati.

3. „Institucionalna podrška razvoju kapaciteta Centra za prava deteta“

Vreme realizacije: 2013 – 2015. godina

Projekat je realizovan u partnerstvu i uz finansijsku podršku Swedish International Development Cooperation Agency preko Save the Children International

Reč je o nastavku istoimenih projekata implementiranih tokom 2011. i 2012. godine, podržanih od Save the Children Sweden. Projekat treba da doprinese razvoju Centra za prava deteta kao vodeće organizacije za praćenje prava deteta u Srbiji i na zapadnom Balkanu.

Tokom 2013. godine projekat je bio usmeren ka izgradnji organizacije kroz poboljšanje i širenje saradnje i umrežavanje sa drugim organizacijama na nacionalnom i evropskom nivou, poboljšanju mehanizama za punu primenu zakonodavnih rešenja u oblasti prava deteta, razvoju relevantnih tematskih izvora i materijala kako za Centar za prava deteta tako i za ostale organizacije u Srbiji, povećanju participacije dece u procesu praćenja i izveštavanja o primeni Konvencije o pravima deteta i Univerzalnog periodičnog pregleda, unapređenju sistema informisanja šire javnosti, posebno dece i relevantnih društvenih činilaca o aktivnostima koje Centar sprovodi, kao i jačanju unutrašnje strukture i dostizanja efikasnije organizacije delovanja Centra za prava deteta.

4. „Mesto za mene“

Vreme realizacije: jul - decembar 2013. godine

Projekat je realizovan u saradnji sa Republičkim zavodom za socijalnu zaštitu i uz finansijsku podršku Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike

Težište projekta bilo je na sprovođenju istraživanja stanja i položaja dece sa problemima u funkcionisanju na hraniteljskom smeštaju, a u cilju unapređenja sistema i što potpunije ostvarenosti i zaštite prava deteta. Rezultati dobijeni istraživanjem bili su osnov za formulisanje preporuka za povećanje kompetencija profesionalaca koji se bave poslovima hraniteljstva i samih hranitelja, kreiranje novih i poboljšanje postojećih usluga hraniteljskim porodicama, kao i za mogućnost češće primene mere pojačanog nadzora u drugoj porodici.

5. Operacionalizacija opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja: „Jačanje uloge centara za socijalni rad i intersektorske saradnje u Beogradu, Nišu, Novom Sadu i Kragujevcu“

Vreme realizacije: jul 2012 - oktobar 2013. godine

Projekat je realizovan u partnerstvu i uz finansijsku podršku kancelarije UNICEF-a u Beogradu

Projekat je bio usmeren ka unapređenju zaštite dece od nasilja kroz jačanje kapaciteta profesionalaca iz sistema socijalne zaštite, unapređenje efektivnosti intersektorske saradnje za sprovođenje Opšteg protokola za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja i jačanje mehanizama za njegovu punu implementaciju u praksi u Novom Sadu, Nišu, Kragujevcu i Beogradu. Pored koordinacije projektom, predstavnici Centra za prava deteta učestvovali su i u radu intersektorskog tima Beograd kao njegovi članovi.

6. „Ka pravosuđu po meri deteta“

Vreme realizacije: jul 2013 – maj 2014. godine

Projekat se realizuje u partnerstvu i uz finansijsku podršku kancelarije UNICEF-a u Beogradu. Partneri na projektu su i Pravosudna akademija i Republički zavod za socijalnu zaštitu

Projekat treba da doprinese razvoju pravosuđa po meri deteta kao važnom koraku ka ostvarivanju, unapređenju i zaštiti prava deteta u Republici Srbiji. Težište projekta je na sprovođenju istraživanja čiji je cilj formulisanje preporuka za unapređenje sudske prakse sa namerom da se obezbedi donošenje odluka u najboljem interesu deteta i uz puno poštovanje prava deteta na participaciju u građanskim i krivičnim sudskim postupcima.

7. „Izrada drugog alternativnog (suplementarnog) periodičnog izveštaja o pravima deteta u Srbiji za Komitet za prava deteta – Watching Child Rights“

Vreme realizacije: oktobar 2013 – mart 2014. godine

Projekat se realizuje u partnerstvu i uz finansijsku podršku Pestaloci dečje fondacije

Projekat ima za cilj pripremu drugog alternativnog (suplementarnog) periodičnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta u Republici Srbiji, podnošenje i prezentovanje izveštaja pred Komitetom za prava deteta. Projektne aktivnosti obuhvataju osnaživanje Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji za proces izveštavanja i organizaciju sastanaka Koalicije s ciljem pripreme izveštaja. Jedna od planiranih projektnih aktivnosti je i uključivanje tri grupe dece i mladih iz Beograda, Užica i Niša, koje su bile uključene u pripremu Izveštaja o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih u obeležavanje godišnjice usvajanja Konvencije o pravima deteta.

PARTNERSTVA NA DRUGIM PROJEKTIMA

1. “Sa reči na dela” - podrška u donošenju i primeni Nacionalnog plana akcije za podršku deci sa smetnjama u razvoju

Vreme realizacije: mart 2012 – februar 2013.

Centar za prava deteta bio je lokalna partnerska organizacija na projektu koji realizuje organizacija LUMOS, a finansira Fond za socijalne inovacije Evropska komisije

Cilj projekta je bio da se u tri evropske zemlje – Bugarskoj, Češkoj i Srbiji – podrži implementacija Evropske deklaracije o zdravlju dece i mladih sa smetnjama u intelektualnom razvoju i njihovih porodica „Bolje zdravlje, bolji život“, donete od strane Svetske zdravstvene organizacije, a kroz pripremu Nacionalnih akcionih planova za implementaciju. Takođe, projekat je bio usmeren i na prikupljanje iskustava u ove tri zemlje kako bi se drugim zemljama dale preporuke za implementaciju.

2. „Izrada materijala o pravima i obavezama dece koja se nalaze u institucijama (Zavodi za vaspitanje i obrazovanje, Vaspitno popravni dom i Maloletnički zatvor)“

Vreme realizacije: septembar – novembar 2013. godine

Projekat je realizovala Pravosudna akademija uz finansijsku podršku International Management Group i u saradnji sa Centrom za prava deteta

Tokom septembra 2013. godine, u sklopu projekta Pravosudne akademije, Centar za prava deteta je realizovao 5 radionica s ciljem pripreme materijala prilagođenog maloletnim licima o pravima i obavezama koje oni imaju u institucijama za izvršenje zavodskih vaspitnih mera i kazne maloletničkog zatvora. Radionicama su prisustvovali maloletni učinioci krivičnih dela kojima je izrečena zavodska vaspitna mera upućivanje u vaspitnu ustanovu, upućivanja u vaspitno-popravni dom i kazna maloletničkog zatvora. Ciljevi radionica bili su da se utvrdi koliko i kako maloletni učinioci krivičnih dela razumeju svoja prava i obaveze u institucijama, kakva dodatna pojašnjenja su im potrebna kako bi razumeli koja prava i obaveze imaju i ispita u kojoj formi i na koji način bi voleli da se informišu o svojim pravima i obavezama.

Na osnovu održanih radionica pripremljeni su prilagođeni materijali, koji su usvojeni od strane Saveta za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima.

3. “Osnaživanje Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji za pripremu drugog i trećeg periodičnog alternativnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta i Fakultativnih protokola uz Konvenciju,,

Vreme realizacije: 15. avgust – 15. oktobar 2013. godine

Centar za prava deteta organizovao je i realizovao trening u saradnji i uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) Misija u Srbiji

Polazeći od toga da Republika Srbija trenutno radi na pripremi drugog i trećeg periodičnog izveštaja o primeni Konvencije o pravima deteta i Fakultativnih protokola, planirano je da Koalicija za monitoring prava deteta u Srbiji započne rad na pripremi Periodičnog alternativnog izveštaja. Kako se organizacije okupljene oko Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji susreću po prvi put sa procesom periodičnog izveštavanja pred Komitetom, bilo je neophodno upoznati ih sa ovim procesom, ojačati njihove kapacitete i osnažiti ih za dalji rad na ovom polju. Radi toga Centar za prava deteta je uz podršku i u saradnji sa Organizacijom za evropsku bezbednost i saradnju, Misija u Srbiji razvio paket obuke i sproveo obuku sa organizacijama civilnog društva okupljenih oko Koalicije za monitoring prava deteta u Srbiji.

4. „Konsultativni sastanak u vezi sa neophodnošću izrade novog strateškog okvira za ostvarivanje prava deteta u Republici Srbiji”

Vreme realizacije: decembar 2013. godine

Centar za prava deteta organizovao je i realizovao konsultativni sastanak u saradnji i uz podršku Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) Misija u Srbiji

Centar za prava deteta pokrenuo je inicijativu o neophodnosti izrade novog strateškog okvira za ostvarivanje prava deteta imajući u vidu da postojeći Nacionalni plan akcije za decu ističe 2015. godine te je neophodno pristupiti izradi novog strateškog okvira koji će biti u skladu sa preporukama Komiteta za prava deteta, odnosno koji će na sveobuhvatan i jasan način definisati politiku Republike Srbije prema deci. S ciljem razmatranja koraka neophodnih za pripremu budućeg strateškog dokumenta Centar za prava deteta organizovao je zajednički konsultativni sastanak sa predstavnicima relevantnih ministarstava, institucija, stručnjacima i organizacijama relevantnim za oblast prava deteta. Na sastanku su razmatrana pitanja vezana za formu budućeg strateškog dokumenta, nosioca izrade dokumenta, metodologije rada po kojoj bi se dokument pripremao, zainteresovanosti relevantnih aktera da učestvuju u pripremi dokumenta i uključivanja dece i roditelja/staratelja u proces pripreme dokumenta.

5. „Obrazovanje za prava deteta”

Vreme realizacije: maj – novembar 2013. godine

Reč je o projektu koji realizuje Užički centar za prava deteta uz podršku Pestaloci dečje fondacije. Projekat je nastao kao odgovor na potrebu da se obezbedi efikasno i sistemsko obrazovanje o pravima deteta profesionalaca koji rade sa decom, odnosno zaposlenih u obrazovanju. Tokom 2013. godine Centar za prava deteta bio je uključen u realizaciju projekta kroz pripremu dva priručnika: *Prava deteta u obrazovanju – Priručnik za obuku zaposlenih u obrazovanju* i *Priručnik za nastavnike za rad sa decom viših razreda osnovne škole - Prava deteta u obrazovnom sistemu*.

U 2014. godini planirana je obuka partnerskih organizacija na projektu i zaposlenih u obrazovanju.

IZDAVAČKE AKTIVNOSTI CENTRA ZA PRAVA DETETA U 2013. GODINI

Tokom 2013. godine Centar za prava deteta publikovao je 6 naslova.¹

1. Policy paper **“Pravosuđe po meri deteta u Republici Srbiji”** (priredila: Milena Banić). Dokument je publikovan s ciljem lobiranja i zastupanja u vezi sa priznavanjem i poboljšanjem pravosuđa po meri deteta u zakonodavstvu i praksi u Srbiji.
http://cpd.org.rs/Data/Files/Pravosudje_po_meri_deteta_sr-latin.pdf
2. **“Izveštaj o ostvarivanju prava deteta u Republici Srbiji iz ugla dece i mladih”** (Priredili: Milena Golić Ružić, Aleksandar Gubaš). Izveštaj su pripremile tri grupe dece i mladih iz Beograda, Užica i Niša (Dečji informativno kulturni srevis DX, Omladinski klub pri Užičkom centru za prava deteta, Aktivisti programa Društva za razvoj dece i mladih – Otvoreni klub). Izveštaj je nastao u okviru projekta “Živeti prava deteta”, koga je Centar za prava deteta realizovao u saradnji sa Save the Children.
http://cpd.org.rs/Data/Files/Izvestaj_o_ostvarivanju_prava_deteta_u_Republici_Srbiji_iz_ugla_dece%20i_mladih_sr-latin.pdf
3. **„Izveštaj o ostvarivanju Opštih mera primene Konvencije o pravima deteta u Republici Srbiji“** (Autori: Marija Petrović, Milena Banić, Milena Golić Ružić, Jasmina Ivanović, Gorica Čolić). Izveštaj predstavlja rezultat procesa koji je realizovan s ciljem ispitivanja i analize na koji način se ove mere sprovode u Republici Srbiji. Proces izrade izveštaja odvijao se u periodu od jula do decembra 2012. godine, a u skladu sa metodologijom koju je razvila organizacija Save the Children i koja je korišćena za izradu sličnih izveštaja u 5 država članica Evropske unije (Italija, Rumunija, Litvanija, Velika Britanija, Švedska).
http://cpd.org.rs/Data/Files/izvestaj_o_ostvarivanju_opstih_mera_primene_konvencije_2013.pdf
4. Juna meseca preveden je na engleski jezik i odštampan tekst publikacije u elektronskom formatu **“Živeti prava deteta - Aktivnosti dece i mladih u ostvarivanju prava deteta”** (Priredile: Dragana Ćuk Milankov, Milena Golić Ružić) koji prikazuje realizovane aktivnosti dece i mladih

¹ Centar za prava deteta je u saradnji sa Užičkim centrom za prava deteta pripremio dva priručnika: *Prava deteta u obrazovanju – Priručnik za obuku zaposlenih u obrazovanju* (Autori: Jelena Žunić Cievarić, Milena Golić Ružić, Aleksandra Jovanović, Đukić) i *Priručnik za nastavnike za rad sa decom viših razreda osnovne škole - Prava deteta u obrazovnom sistemu* (Priređivači: Milena Golić Ružić, Jelena Žunić Cievarić, Marija Petrović). Priručnici su pripremljeni u elektronskoj formi, a njihova štampa planirana je u 2014. godini. Izdavač priručnika biće Užički Centar za prava deteta uz finansijsku podršku Pestaloci fondacije.

u okviru projekta “Živeti prava deteta” koga je Centar realizovao u periodu od 2010. do 2012. godine u saradnji sa Save the Children. Štampanje publikacije je podržala SIDA – Švedska agencija za međunarodni razvoj preko Save the Children International.

http://cpd.org.rs/Data/Files/ziveti_prava_deteta_srb2.pdf

5. U okviru projekta “Prevenција i zaštita dece od nasilja u sportu” publikovana je informativna brošura “**Poentiraj u sportskom duhu**”. Priprema i štampa brošure finansirana je od strane Delegacija Evropske Unije u Republici Srbiji kroz Program Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR).

http://cpd.org.rs/Data/Files/brosura_poentiraj_u_sportskom_duhu_sr-latin.pdf

6. Monografija „**Mesto za mene – deca na hraniteljstvu u Srbiji**” (Autori: Aleksandar Jugović, Ljubomir Pejaković, Ivana Stevanović; Priredila: Slađana Radulović). U okviru monografije su predstavljeni rezultati istraživanja stanja i položaja dece sa problemima u funkcionisanju na hraniteljskom smeštaju i preporuka za povećanje kompetencija profesionalaca koji se bave poslovima hraniteljstva i samih hranitelja, kreiranje novih i poboljšanje postojećih usluga hraniteljskim porodicama, kao i za mogućnost češće primene mere pojačanog nadzora u drugoj porodici. Priprema i štampa monografije finansirana je uz podršku Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike.

http://cpd.org.rs/Data/Files/mesto_za_mene.pdf

Konferencije koje je Centar za prava deteta organizovao samostalno i u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama

Tokom 2013. godine Centar za prava deteta organizovao je samostalno i u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama **5** konferencija.

1. Zajedno sa Savetom za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenja krivičnih sankcija prema maloletnicima, Ministarstvom pravde, Pravosudnom akademijom, Republičkim zavodom za socijalnu zaštitu, organizacijom International Management Group i kancelarijom UNICEF-a u Beogradu Centar je organizovao konferenciju „**Dani maloletničkog pravosuđa**“, koja je održana u periodu od 12. do 14. juna 2013. godine u Nišu. Cilj konferencije je bio razmena iskustva između stručnjaka iz različitih sistema koji su uključeni u sistem maloletničkog pravosuđa, unapređenje kapaciteta i definisanje preporuka za dalje unapređenje sistema maloletničkog pravosuđa u Srbiji. Na konferenciji su učestvovali istaknuti stručnjaci u oblasti maloletničkog pravosuđa, a razmatrane su sledeće tematske oblasti: stanje maloletničkog kriminaliteta, krivični postupak prema maloletnicima u praksi, alternativne mere u maloletničkom pravosuđu Republike Srbije i izvršenje krivičnih sankcija prema maloletnicima.
2. Kancelarija UNICEF-a u Srbiji, Republički zavod za socijalnu zaštitu i Centar za prava deteta organizovali su 7. i 8. novembra 2013. godine konferenciju na kojoj su predstavljene sprovedene aktivnosti i postignuti rezultati projekta „**Zaštita dece od nasilja u Jugoistočnoj Evropi**“. Jedan od ciljeva konferencije bio je usmeren i ka sagledavanju stanja u odgovoru sistema socijalne zaštite, obrazovanja, zdravstva i intersektorske saradnje na zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja.
3. Kancelarija za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Centrom za prava deteta i Savetom za praćenje i unapređenje rada organa krivičnog postupka i izvršenja krivičnih sankcija prema maloletnicima organizovala je 8. novembra 2013. godine konferenciju pod nazivom „**Kako sprečiti nasilje među decom**“. Konferencija je imala za cilj da ohrabri relevantne institucije u

naporima da se prekine ciklus nasilja nad decom i stvori svest o zajedničkoj, društvenoj odgovornosti čime će se obezbediti uslovi za stabilno odrastanje dece. Tokom konferencije razmenjena su profesionalna iskustva različitih sektora sa fokusom na decu i mlade i napravljeni su zajednički planovi za dalji rad na pitanju prevencije nasilja nad decom.

4. Centar za prava deteta je kao koordinator Balkanske mreže za praćenje prava deteta 23. decembra 2013. godine u Beogradu organizovao **Regionalnu konferenciju s ciljem prezentovanja i razmatranja Opštih mera primene Konvencije o pravima deteta u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Republici Srbiji**. Takođe, jedan od ciljeva konferencije bio je i razmena informacija, dobrih praksi i razvijenih materijala organizacija koje se bave pravima deteta u regionu.
5. Centar za prava deteta organizovao je 27. decembra 2013. godine u Beogradu konferenciju na kojoj je široj javnosti predstavljena monografija „**Mesto za mene – deca na hraniteljstvu u Srbiji**”.

Učešće predstavnika Centra za prava deteta na javnim skupovima

Tokom 2013. godine predstavnici Centra učestvovali su na **55** javnih i stručnih skupova (51 u Srbiji, 4 u inostranstvu).

Prisustvo Centra za prava deteta u medijima

Predstavnici Centra za prava deteta su se tokom godine kontinuirano obraćali široj javnosti kroz različite forme prisustva u medijima. U zavisnosti od konkretne teme ili problema, Centar se obraćao putem saopštenja za javnost, intervjuua za štampu, priložima i gostovanjima na televiziji i radiju. Tokom 2013. godine emitovano je i objavljeno ukupno **29** sadržaja u kojima su učestvovali predstavnici Centra.

Učešće Centra za prava deteta u kampanjama

Na inicijativu predsednika Odbora za prava deteta i predsednika Narodne skupštine Nebojše Stefanovića, 15. juna 2013. godine obeležen je početak kampanje "**Prioritet za decu i trudnice**". Inicijativa treba da podstakne i podseti da se suočavamo sa padom nataliteta i da je potrebno više pažnje posvetiti deci i porodici i ukazati na značaj materinstva i porodice u našem društvu. Istovremeno, potrebno je probuditi moralnu svest i ukazati da trudnice, majke, staratelji, moraju biti uvažavani, poštovani i privilegovani, kao i da u svakom trenutku i na svakom mestu moraju imati prioritet. Inicijativu "Prioritet za decu i trudnice", podržali su Odbor za prava deteta Narodne skupštine, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, Zaštitnik građana, Unicef, **Centar za prava deteta**, MODS, Udruženja roditelja, Prijatelji dece Srbije, Telekom, Pošte Srbije, JAT Ervejz, Aerodrom Beograd, GSP, EPS, MUP Srbije, Direkcija za javni prevoz, RFZO, Železnice Srbije i mnogi drugi.

Komunikacija Centra sa stručnom javnošću

Centar je održao kontinuitet komunikacije sa stručnom javnosti, koji se odvijao na različite načine (seminari, radionice, predavanja, konferencije, okrugli stolovi, javna slušanja i dr.). Centar je nastavio sa pripremom i distribucijom elektronskog informativnog biltena. U 2013. godini pripremljena su 4 biltena

na srpskom jeziku i kvartalano su distribuirana svim članovima Skupštine, partnerskim organizacijama i mrežama čiji je Centar osnivač ili član, dok je na engleskom jeziku kompiliran i distribuiran na godišnjem nivou.

Internet prezentacija Centra na srpskom i engleskom jeziku kontinuirano se ažurira.